

Atskaite par dalību COPA-COGECA un EK darba grupā

Piens un piena produkti

18. – 19. novembrī 2014., Briselē

Izskatāmie jautājumi:

1. Tirgus situācija;
2. KLP un tirgus vadība;
3. Pārtikas likumu un kvalitātes jautājumi;
4. Ārējā tirdzniecība;
5. Diskusija par Sociālā dialoga grupu;
6. COPA-COGECA piena statistikas attīstība;
7. Diskusija par dzīvnieku labturības nosacījumiem slaucamajām govīm;
8. Citi jautājumi.

1. Tirgus situācija

Kopumā Eiropas Savienībā (ES) piena ražošana šajā kvotas gadā ir pieaugusi par 5,5%. Prognozes par piena ražošanas pieaugumu visā kvotas gadā ir +3,7%. Vidējā piena cena ES septembrī bija 36,5 centi/kg. Strauji kritās piena produktu cenas tirgos, piem., vājpiena pulvera cena pret pagājušo gadu ir samazinājusies par 35%, visstraujākais kritums 27% bija tieši pēc Krievijas embargo un cenu lejupslīde saglabājas. Sviestam arī pret pagājušo gadu cenu kritums ir 23%, pēc embargo -13%, bet cena vismaz ir stabilizējusies šajā zemajā līmenī. Pilnpiena pulverim cenu kritums 36%, tieši pēc embargo -32%. Sūkulu pulverim cena nokrita tieši pēc embargo, bet pašlaik cenas ceļas atpakaļ. Pret pagājušo gadu cenas samazinājums 9%. Arī pasaulē pieaug piena ražošana. ASV šogad ražo par 2% vairāk piena, līdz gada beigām ražošanas pieaugumu prognozē +2,5%. Austrālijā piena ražošanas pieauguma prognozes ir 4%, Jaunzēlandē prognozētais ražošanas kāpinājums 3,4%. Tie ir lieli piena apjomi, kas nonāks pasaules tirgos, tāpēc arī reālais piena cenu kritums ES tiek prognozēts uz šī gada beigām un saglabāsies gada pirmajā ceturksnī, kad arī R-Eiropas valstīs cena varētu nokristies līdz 25 centiem/kg. Situācija izskatās līdzīga 2008. gadam. Prognozes liecina, ka piena ražošana kopumā ES nākošajā gadā vēl palielināsies un tā varētu sākt samazināties 2016.gadā, protams konkrētā situācijā katrā valstī var atšķirties.

Informācija no dalībvalstīm

Vācija- cena 33-35 centi/kg, tas iezīmē cenu kritumu un prognozes ir sliktas, jo plānojas, ka cena nokritīs zem 30 centiem. Kvotas pārpilde pašreiz plānojas 4,7 %, tāpēc uzstāj uz šīs naudas saglabāšanu nozarei caur esošajiem LAP pasākumiem (piem., modernizācijai).

Malta- pienu ražo valsts patēriņam, piena ražošana palielinājusies par 5,7%, cenu kritums 3%, piena ražošana nepārsniegs kvotas apjomu. Jūt lēto piena produktu parādīšanos tirgū.

Slovākija- ražošana palielinājusies par 2%, bet kvotas izpilde būs ~80%. Cena pienam septembrī- 32,6 centi/kg jeb par 2% zemāka cena kā 2013.gada septembrī. Tiešās ietekmes

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

no Krievijas embargo nav, bet vairumtirgotāji spiež uz leju piena produktu cenas. Ir uzsākta kampaņa „Slovākijas produkti”.

Lietuva- cenas oktobrī palielinājušās par 2% un sasniegušas 24 centi/kg. Pievienojas teiktajam, ka nepieciešams ātrāks atbalsts no ES piena nozarei.

Igaunija- piena cena 22-25 centi/kg. Ir saimniecības, kas sāk izpārdot lopus. Pievienojas tam, ka nepieciešams atbalsts no ES.

Ungārija- piena cena 31,6 centi/kg (-4% pret 2013.gadu). Cena sieram samazinās. Kvotas nepārsniegs, izpilde plānojas 91%. Krievijas embargo ietekmi jūt tikai pakārtoti.

Polija- situācija tiek raksturota kā ļoti slikta, jo cena turpina kristies, pēdējais krituma bija par 17%. Cenas ir ceturtais zemākās ES, tās knapi sedz ražošanas izmaksas un atsevišķos gadījumos ir zem ražošanas izmaksām. Piena ražošana palielinājusies šajā gadā par 7%. Paredzamā soda nauda par kvotu pārpildi būs iespējams vislielākā kādu jebkad kāda dalībvalsts ir samaksājusi kvotu sistēmas pastāvēšanas laikā. Saka, ka ir nepieciešams atcelt tauku procentu pārrēķinu kvotām.

Portugāle- piena ražošanas kāpums +3%, bet tāpat būs ~10% zem kvotas izpildes, cena pienam 34-35 centi/kg.

Čehija- piena ražošana palielinājusies par 3%, bet kvotas netiks pārpildītas. Cena ir samazinājusies un septembrī bija 32,6 centi/kg.

Somija- situācija piena nozarē smaga. 2013.gadā 25% no produkcijas tika eksportēti uz Krieviju. Septembrī cena samazinājās par 6 centiem, zemniekiem reāli par 4 centiem, jo 2 centus sedz kooperatīvi no savām rezervēm. Par pagājušā gada pienu zemniekiem bija piemaksas 3,9 centi/kg, šogad piemaksu nebūs, jo ir problēmas pārstrādei realizēt produkciju.

Nīderlande- cenas samazinās un pašreiz ir 35,8 centi/kg., kas ir par 2 centiem mazāk kā pagājušajā gadā. Uzņēmumā Compina cena ir tikai 33,1 centi/kg, kas ir -11 centi pret pagājušo gadu. Kvotas tiks pārpildītas un kopējā soda nauda būs liela, piena ražošana šogad palielinājusies par 5-10%.

Zviedrija- piena ražošana palielinājusies par 2,1%, cena 34-35 centi/kg, kas ir pat palielinājusies pret augustu par 1,4%. Kvotas netiks pārsniegtas. Krievijas embargo tieši neietekmē.

Īrija- Piena ražošana ir ~ 7% virs kvotas, salīdzinājumā ar 2013.gadu piena ražošanas pieaugums ir 1%, kaut gan novembrī piena ražošana sāk samazināties, slikto laika apstākļu dēļ. Ražošanas izmaksas ir 27 centi, piena cena pagaidām 31-32 centi/kg. Šāda cena ir pateicoties jau noslēgtajiem līgumiem, bet kāda cena būs nākošā gada līgumos pagaidām nav zināms.

Dānija- cena 34,3 centi/kg, cer, ka būs piemaksas gada beigās. Vairumtirgotāji ir uzsākuši „karu” ar vietējiem pārstrādātājiem par cenām, jo veikalos ienāk lētie piena produkti. Pašreizējās prognozes par kvotu pārpildi ir 2% un tas ir daudz. Lai arī ir saimniecības, kas likvidējas, kopējais govju skaits tomēr palielinās. Kvotas cena ir 40 centi/kg.

Lielbritānija- vidējā cena ir 39 centi/kg, bet ir ļoti liela cenu amplitūda no 25-44 centiem par 1 kg piena. Cenām prognoze ir samazināties, vissarežģītākā situācija ir Ziemeļ Īrijā, kur cena

tikai 33 centi/kg. Daudzi vairumtirgotāji samazina cenas piena produktiem. Skotijā arī situācija ir smaga, jo ir tikai viens kooperatīvs (piena ražotāju kopējais skaits Skotijā kopā ir nedaudz virs 1000), zemnieki nespēj apvienoties, tāpēc cena ir tikai 25 centi.

Francija- ir sākušās sarunas par 2015.gada līgumiem. Krievijas embargo ietekme pakārtota, bet ir.

Austrija- cena 38 centi/kg, situācija piena tirgū pagaidām laba, piena ražošanas palielinājums 5,6%, kvotas tiks pārpildītas un soda nauda būs liela.

Spānija- ražošanas palielinājums 4,5% septembrī, kopumā pa gadu 3%. Arī Spānija pārpildīs piena kvotas, tāpēc ir saimniecības, kas likvidējas, samazina izslaukumus. Piena cenas 32-35 centi/kg, līdz gada beigām paredzams cenu kritums vēl par 2 centiem.

Latvija- ziņojumu pēc instrukcijas, tāpat organizāciju akceptēta viedokļa, Piena iepirkuma cenas kopš šī gada marta ir strauji kritušās septembrī nokrītot līdz 23,3 centi/kg. Piena pašizmaksas aprēķini liecina, ka viena kilograma piena saražošanai Latvijas piensaimniecībās iztērē vidēji 27 eiro centus. Līdz ar to piena cena, kādu patlaban piedāvā piena iepircēji Lietuvā un Latvijā, vairs nesedz ražošanas izmaksas, un saimniecībās jāsāk pārskatīt dažādas taupīšanas iespējas. Papildus tam teicu, ka steidzami ir nepieciešams atbalsts no ES. Kvotas iespējams tiks pārsniegtas, tāpēc soda naudas būs lielākas nekā cena, ko saņemam par pienu. Daži uzņēmumi sāk kavēt vai pagarināt zemniekiem maksājumus par realizēto pienu.

2. KLP un tirgus vadība

Privātā uzglabāšana sieriem tika slēgta 22.septembrī, jo neadekvāti daudzumi tika likti privātajā uzglabāšanā, kas pārsniedza būtiski uz Krieviju eksportētos daudzumus. Eksporta subsīdijas visticamāk netiks atjaunotas, jo statistika parādīja, ka no tā nepalielinās realizēto produktu apjoms. Intervences cenas ir zemas, bet tas ir politisks Eiroparlamenta lēmums. Izmaiņas piena paketes regulā ir tāda, ka ziņojot piena cenas būs jāziņo arī prognozētā cena nākošajam mēnesim. Kā arī no 01.05.2015 būs jāziņo iepirktais piens līdz nākošā mēneša 25.datumam ES Parlaments kopumā ir atzinis, ka Piena paketes pasākums ES netiek veiksmīgi īstenots.

Skolas piena programma ir tapšanas stadijā, tā būs apvienota ar Skolas augli, tikai katrai nodalīta sava nauda, 80 milj. eiro Skolas pienam un 150 milj.eiro Skolas auglim. Pagaidām šajā programmā ir iekļauts tikai svaigs dzeramais piens.

3. Pārtikas likumu un kvalitātes jautājumi

Pašreizējais stāvoklis pētījumam par obligāto izcelsmes marķējumu pienam un piena produktiem ir tāds, ka EK gaida ziņojumu par pētījuma rezultātiem uz 13.12.2014. Pētījumu veic Nīderlandes Universitāte, pētījumā iesaistītas arī Vācija, Francija, Lielbritānija, Polija, Čehija, Spānija, Rumānija. Pētījumā tiek noskaidrots vai obligāto marķējumu par piena izcelsmi atstāt kā brīvprātīgu pārstrādātāja izvēli vai norādīt izcelsme ES, neES, vai likt norādīt piena izcelsmi dalībvalstu līmenī, kā arī patērētāju vēlmi par to maksāt.

Bioloģiskās lauksaimniecības produkti - tiesiskā regulējuma pārskatīšana. Vairāk tikai informatīvi tika pastāstīts, ka visai saimniecībai būs jābūt bioloģiskai, nevarēs būt dalītas.

Pašlaik piemēram, daļiņas (daļa bioloģiska, daļa konvencionāla) ir 45% no bioloģiskajām saimniecībām Spānijā, 25% Francijā un 25% Lielbritānijā. Palielinās arī prasības dzīvnieku barības nodrošinājumam. EK grib aizliegt dzīvnieku atragošanu, COPA-COGECA iesaka to darīt kontrolēti. Ir plānots atcelt ikgadējās regulārās kontroles visām saimniecībām un atstāt tikai riska grupām, piem., jauktajām saimniecībām.

4. Ārējā tirdzniecība

Meklējot jaunus tirgus ir jārēķinās ar katras valsts individuālām prasībām sanitārajos un fitosanitārajos jautājumos, lai gan PTO valstīm ir vienotas nostādnes, kuras būtu jāievēro. ES pašlaik attīsta sarunas ar Brazīliju, Ķīnu, Kolumbiju, Peru, Indiju, Turciju, ASV un Kanādu. Attiecībā uz pienu redzamu rezultātu nav. Ir panākta atļauja ābolus no Beļģijas un Polijas tirgot Kanādā. Attiecībā uz pienu ļoti bieži prasa, lai piens būtu no tās pašas valsts, kurā tas tiek pārstrādāts un ES tas ir sarežģīti. Kopā ar Lietuvas pārstāvi jautājām par Azerbaidžānas, Tadžikistānas un Gruzijas tirgiem, kas mums būtu saistošāki. Atbilde no EK pārstāvjiem- tie nav iezīmēti kā ES perspektīvie tirgi.

5. Diskusija par Sociālā dialoga grupu

Šajā grupā tagad ir iekļauti 53 pārstāvji no dažādām organizācijām, t.sk. COPA-COGECA- 20 vietas, bioloģiskajiem lauksaimniekiem – 1 vieta, jauniejiem lauksaimniekiem- 4 vietas, arodbiedrībām- 2 vietas, Eiropas Piena padomei- 4 vietas, piena pārstrādātājiem- 6 vietas. Par šīs dialoga grupas vadītāju tika ievēlēts Jack Baines no CELCAA (piena pārstrādātāji), par vietniekiem Tomasso Abrate (COPA-COGECA), Michel Nalet (FOODDRINK).

6. COPA-COGECA piena statistikas attīstība

Sekretariāts aicina operatīvi piena statistikas datus ziņot uz COPA-COGECA un tieši tāpat kā prasa Piena Observatorija arī prognozējamo cenu, tas ļautu COPA-COGECA operatīvāk reaģēt uz problēmām un konstruktīvāk pārstāvēt piena ražotāju intereses ES institūcijās. Dalībnieki gan atzīmē, ka problēmas varētu būt ar prognozētajām cenām.

7. Diskusija par dzīvnieku labturības nosacījumiem slaucamajām govīm.

Informatīvi, ka notiek DG SANCO ietvaros 2 pētījumi par labturības jautājumiem, bet tuvākajā nākotnē vēl neplānojas mainīt labturības noteikumus attiecībā uz slaucamajām govīm.

8. Citi jautājumi.

Pamatā par piena kvotām, par tauku % atcelšanu. Atbildes bija striktas un īsas. Diskusija par tauku procenta pārskatīšanu ir slēgta! Diskusiju par kvotām, soda naudām nebūs, jo likumi visiem bija zināmi jau sen un tie nav mainīti un netiks mainīti !!! Un pēc šīm atbildēm nekādi argumenti vai iebildumi vairāk netika uzklauti.

Silvija Dreijere

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.